

Centrum Analiz Lokalnych
WYŻSZEJ SZKOŁY GOSPODARKI EUROREGIONALNEJ
im. Alcide De Gasperi w Józefowie

Wyzwania wielokulturowości w kontekście migracji do Europy

RAPORT Z BADANIA

Tomasz Wrzosek

Józefów 2016

Członkowie zespołu badawczego Centrum Analiz Lokalnych

(współautorzy raportu)
dr Małgorzata Such-Pyrgiel
dr Tomasz Wrzosek
dr Kateryna Novikova
dr Dorota Łażewska
dr Grzegorz Winogrodzki
dr Łukasz Roman

Wydawca

Wyższa Szkoła Gospodarki Euroregionalnej
im. Alcide De Gasperi w Józefowie
05-410 Józefów, ul. Sienkiewicza 4
Urszula Kraszewska
Tel./fax (+48) 22 789 19 03
wydawnictwo@wsge.edu.pl
www.wsge.edu.pl

ISBN 978-83-62753-70-3

Nakład – 50 egzemplarzy
Objętość – ark. wyd. 2,0

Projekt graficzny, skład, łamanie

Typo Usługi Wydawnicze
Jadwiga Popowska

Redakcja i korekta

Magdalena Rudnik

Druk

INTER-BOOK
Paulina i Grzegorz Indrzejczyk S.C.
Wiejca 51
05-085 Kampinos

Spis treści

Wstęp	5
Cel i metoda badania	6
Opis badanej populacji	6
Stereotypy i obawy maturzystów	9
Analiza danych w kategoriach zmiennych niezależnych	18
Wnioski i rekomendacje	31
Spis wykresów	32
Załącznik – narzędzie badawcze	35

**Członkowie zespołu badawczego
Centrum Analiz Lokalnych (współautorzy raportu)**

dr Małgorzata Such-Pyrgiel

dr Tomasz Wrzosek

dr Kateryna Novikova

dr Dorota Łażewska

dr Grzegorz Winogrodzki

dr Łukasz Roman

Wstęp

Badanie zostało zaprojektowane i przeprowadzone przez zespół Centrum Analiz Lokalnych WSGE w kwietniu 2016 roku na terenie powiatu otwockiego. W skład zespołu wchodzi: dr Małgorzata Such-Pyrgiel, dr Tomasz Wrzosek, dr Kateryna Novikova, dr Dorota Łażewska, dr Grzegorz Winogrodzki, dr Łukasz Roman. W badaniu wzięły udział wszystkie szkoły ponadgimnazjalne działające na terenie powiatu: Katolickie Liceum Humanistyczne im. Jadwigi Królowej Polski (15 osób), Liceum Ogólnokształcące im. św. Tomasza z Akwinu (11 osób), Zespół Szkół Zawodowych w Karczewie (19 osób), Zespół Szkół Ekonomiczno-Gastronomicznych im. St. Staszica (111 osób), Zespół Szkół nr 1 (124 osoby), Zespół Szkół nr 2 (92 osoby), Zespół Szkół Ogólnokształcących im K.I. Gałczyńskiego (118 osób). Badaniu zostali poddani uczniowie klas maturalnych. W sumie zwrócono 490 wypełnionych ankiet.

Cel i metoda badania

Celem badania była diagnoza intensywności występowania stereotypów na temat uchodźców oraz typów obaw związanych z przybywającymi do Europy uchodźcami z krajów Bliskiego Wschodu i Afryki Północnej. Narzędziem badawczym zastosowanym do realizacji niniejszego celu był kwestionariusz ankiety składający się z dwu części: I – stwierdzenia odzwierciedlające popularne stereotypy i lęki związane z uchodźcami, II – pytania metryczkowe (płeć, gmina zamieszkania, status materialny, preferencje polityczne, znajomość osób pochodzących z krajów Bliskiego Wschodu i Afryki Północnej). Pytania z drugiej części miały na celu pomiar wartości cech, które uznano za zmienne niezależne mogące mieć wpływ na wartość badanej zmiennej – „występowanie stereotypów”.

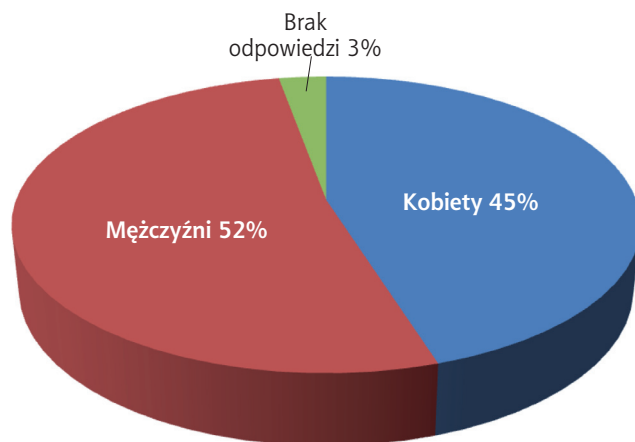
Opis badanej populacji

W celu scharakteryzowania badanej populacji zapytano uczniów o kilka kwestii, co do których można przypuszczać, że mają wpływ na ich poglądy. Pierwszą z nich jest płeć. Badaniem objęci byli uczniowie klas maturalnych, wśród których 52% stanowili mężczyźni, a 45% – kobiety (3% – brak odpowiedzi). Respondenci reprezentowali wszystkie gminy powiatu otwockiego, najliczniejszą grupę stanowili mieszkańcy samego Otwocka.

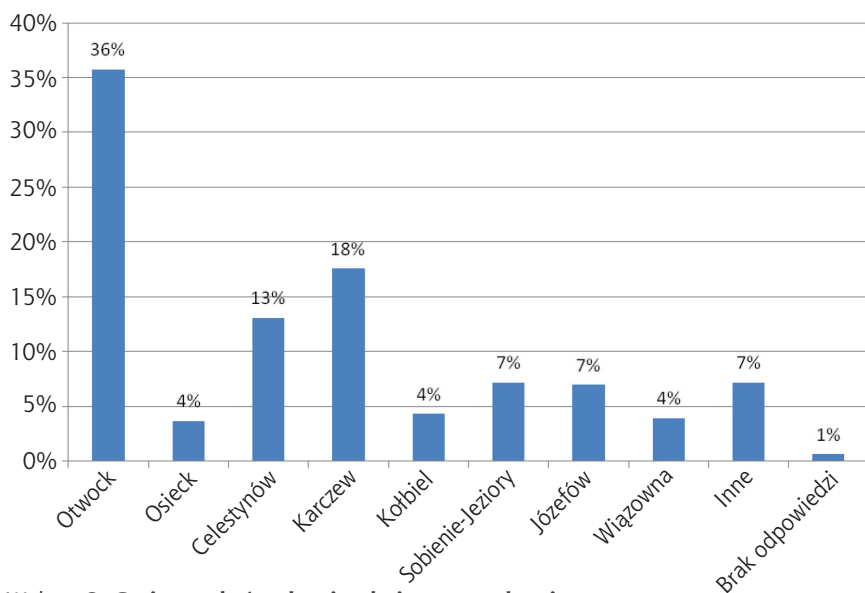
Kolejną cechą, składającą się na charakterystykę badanej populacji, był status materialny. Uczniowie zostali poproszeni o jego ocenę w czterostopniowej skali, od „bardzo dobrze” do „bardzo źle”. Sumując odpowiedzi „dobrze” i „bardzo dobrze”, należy stwierdzić, że wyraźna większość oceniła pozytywnie swój status materialny (dobrze – 57%, bardzo dobrze – 16%). Następną badaną cechą, co do której intuicja badawcza każe przypuszczać, że jest istotna z punktu widzenia przedmiotu badania i może mieć wpływ na poglądy respondentów, jest poparcie dla partii politycznych. Rozkład wartości tej zmiennej przede wszystkim potwierdza, że młodzi Polacy są stosunkowo konserwatywni i częściej popierają partie prawicowe. Druga uwaga, którą należy poczynić na podstawie wyników niniejszych badań dotyczy apolityczności. Blisko połowa respondentów zadeklarowała brak poparcia dla jakiegokolwiek partii.

Ostatnia z cech składających się na charakterystykę badanej populacji to znajomość osób pochodzących z krajów Bliskiego Wschodu lub Afryki Północnej.

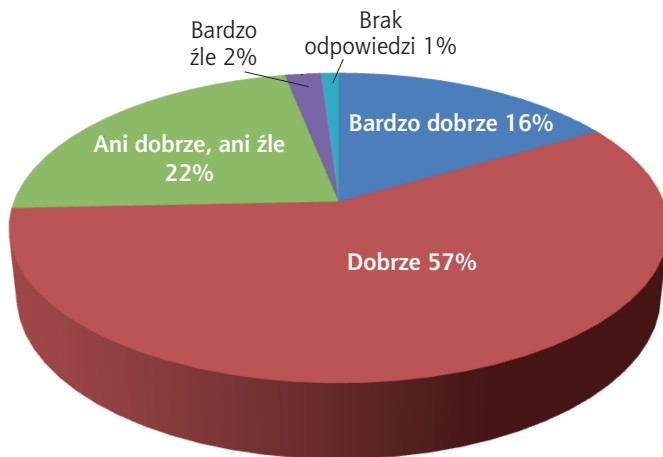
Wiąże się z nią pytanie badawcze o to, czy znajomość/nieznajomość takich osób ma wpływ na stosunek do uchodźców. W sumie znajomość takich osób zadeklarowało 25% respondentów, co pozwala na sensowną analizę dwuzmienną, dzięki której będzie można stwierdzić istnienie bądź niestnienie związku między intensywnością negatywnych stereotypów a znajomością osób pochodzących z innych kultur. Szczegóły składające się na charakterystykę badanej populacji przedstawiają wykresy od 1 do 5.

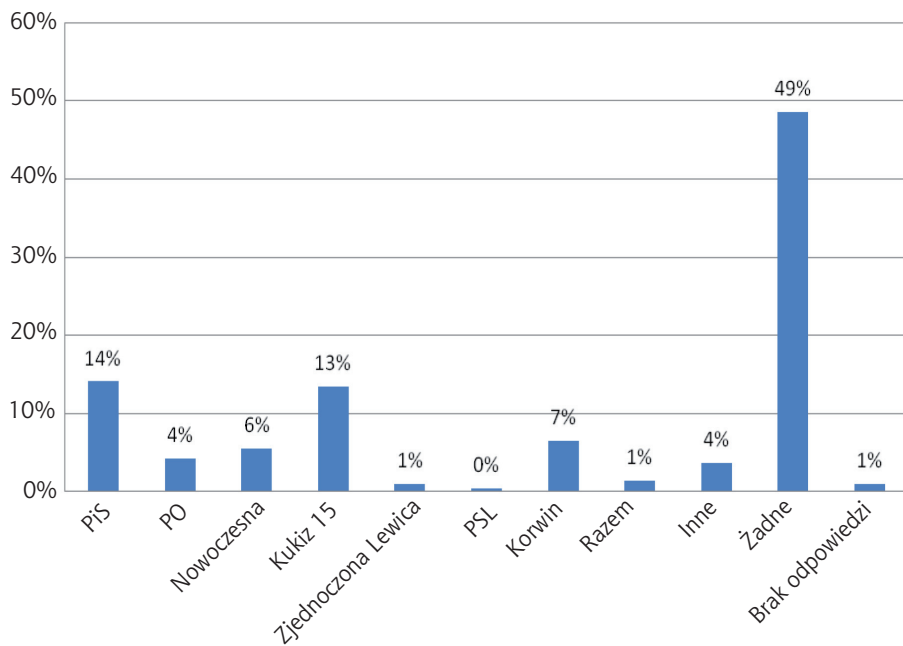
Wykres 1. Płeć respondentów

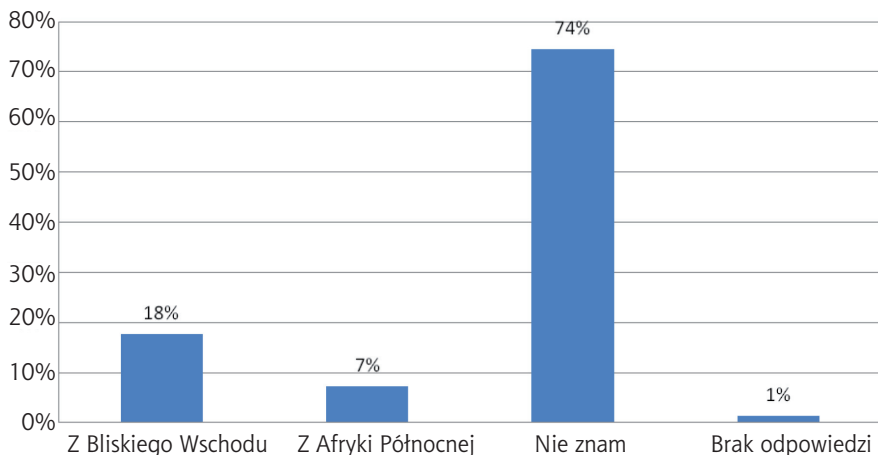
Wykres 2. Gminy, w których mieszkają respondenci

Wykres 3. Ocena własnego statusu materialnego

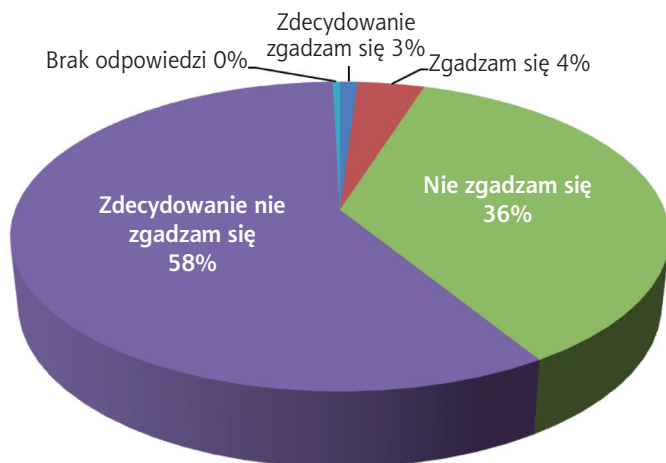
Wykres 4. Preferencje polityczne

Wykres 5. Znajomość osób pochodzących z krajów Bliskiego Wschodu lub Afryki Północnej

Stereotypy i obawy maturzystów

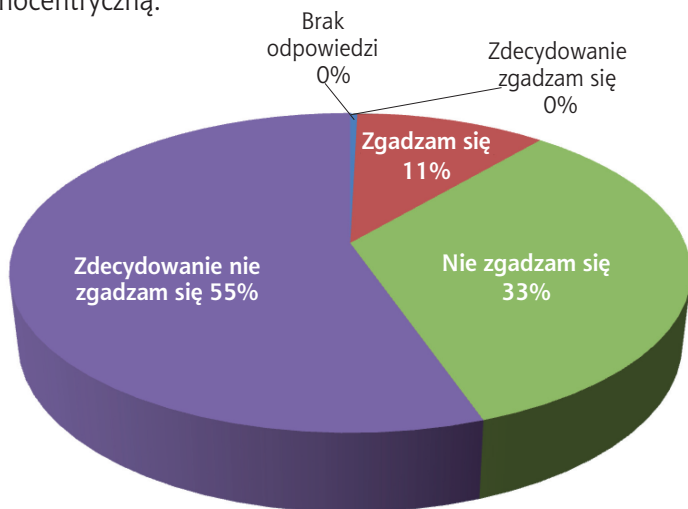
Diagnoza występowania stereotypów na temat uchodźców oraz związanych z tą grupą obaw została wykonana za pomocą dwunastu stwierdzeń w różnym stopniu reprezentujących stereotypy i obawy. Respondenci zostali poproszeni o ustosunkowanie się do nich za pomocą czterostopniowej skali. Pierwsze stwierdzenie dotyczyło problemów demograficznych.

Wykres 6. Stosunek do stwierdzenia „Napływ uchodźców będzie dobrym rozwiązaniem ujemnego przyrostu naturalnego w Polsce”

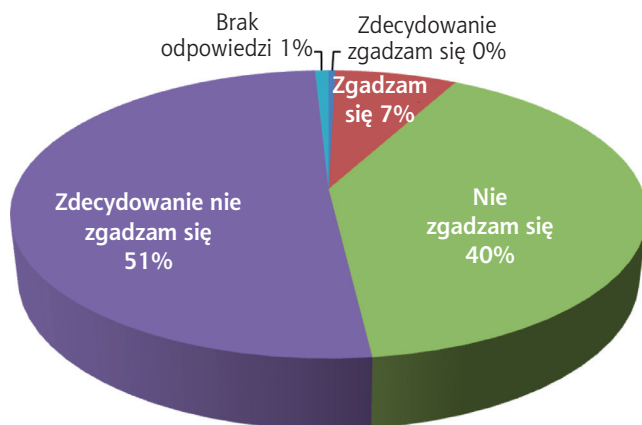
Widoczny na wykresie 6 zdecydowanie negatywny stosunek do uzupełniania zasobów ludzkich za pomocą przyjmowania uchodźców wskazuje na wysoki poziom lęku wobec tej grupy. Jedynie 5% uczniów pozytywnie ocenia takie rozwiązanie problemów demograficznych.

Stwierdzenie drugie miało za zadanie zbadać sposób postrzegania kultury krajów, z których pochodzą uchodźcy. Pozytywne ustosunkowanie się do stwierdzenia „Napływ uchodźców wzbogaci polską kulturę i obyczajowość” jest wskaźnikiem otwartości na inne kultury oraz pozytywnego wartościowania innych kultur, a także braku lęku o własną kulturę. Taki stosunek zadeklarowało jedynie 11% badanych uczniów, natomiast w sumie 88% wskazało odpowiedzi „nie zgadzam się” i „zdecydowanie nie zgadzam się” (wykres 7). Oznacza to, że przeważająca większość badanych prezentuje postawę etnocentryczną.

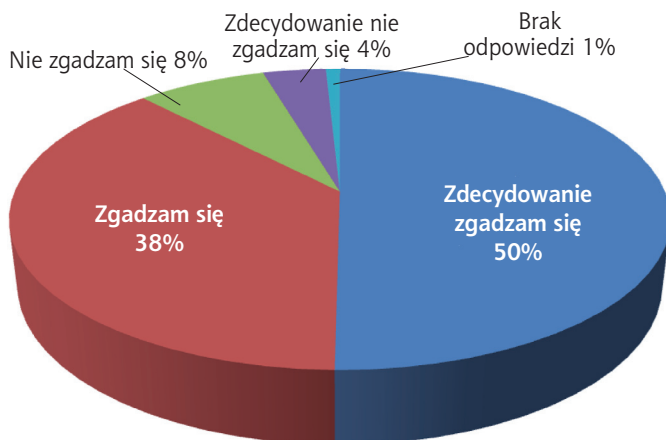
Wykres 7. Stosunek do stwierdzenia „Napływ uchodźców wzbogaci polską kulturę i obyczajowość”

Dwa kolejne stwierdzenia są ze sobą powiązane, a ich celem jest zbadanie występowania stereotypu „leniwego uchodźcy”. Pierwsze z nich ma pozytywny wydźwięk, a zatem pozytywny stosunek do niego jest wskaźnikiem przekonania o korzystnym wpływie przyjęcia uchodźców na gospodarkę. Taki stosunek zadeklarowało 7% respondentów (wykres 8), co sugeruje, że stereotyp uchodźcy jako osoby utrzymującej się z zasiłków państwowych jest bardzo popularny wśród badanych uczniów.

Wykres 8. Stosunek do stwierdzenia „Napływ uchodźców przyczyni się do rozwoju gospodarczego Polski”

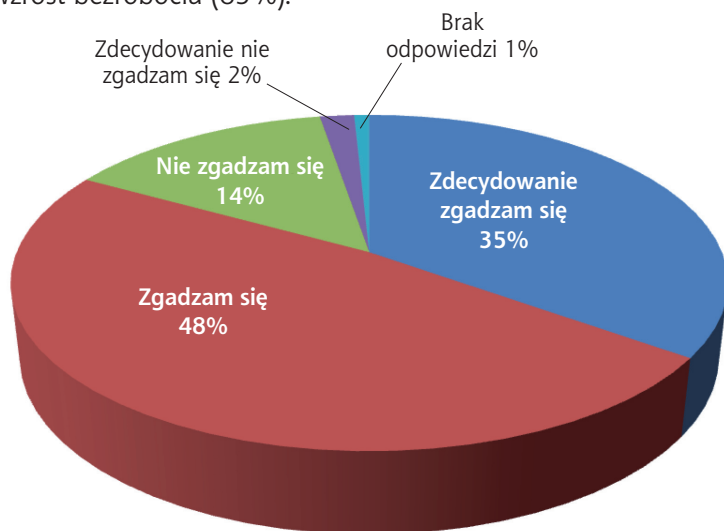
Potwierdza to stosunek respondentów do drugiego stwierdzenia „Większość przybywających obecnie do Europy uchodźców nie chce pracować, tylko woli utrzymywać się ze świadczeń socjalnych”, które bardziej jednoznacznie odzwierciedla stereotyp „leniwego uchodźcy” (wykres 9). Konfrontacja poparcia dla wcześniejszego stwierdzenia z poparciem dla tego stwierdzenia pokazuje jednak, że osób postrzegających uchodźców jako leniwych i chcących korzystać z pomocy socjalnej jest mniej niż uczniów uważających, że uchodźcy nie przyczynią się do rozwoju gospodarczego Polski.

Wykres 9. Stosunek do stwierdzenia „Większość przybywających obecnie do Europy uchodźców nie chce pracować, tylko woli utrzymywać się ze świadczeń socjalnych”

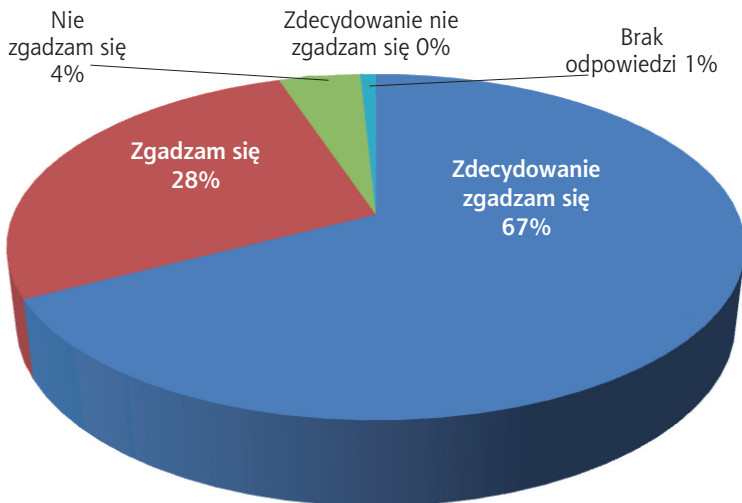
Następne stwierdzenie (wykres 10), które odnosi się do kwestii wzrostu bezrobocia wynikającego z przyjęcia uchodźców, jest lustrzanym odbiciem stwierdzenia badającego stereotyp „leniwego uchodźcy”. Wydaje się, że logiczne byłoby, gdyby postrzeganiu uchodźców jako unikających pracy nie towarzyszyła obawa o wzrost bezrobocia.

Tak jednak nie jest. Badani uczniowie w podobnym stopniu wykazują poparcie dla stereotypu „leniwego uchodźcy” (88%), jak i wyrażają obawę o wzrost bezrobocia (83%).

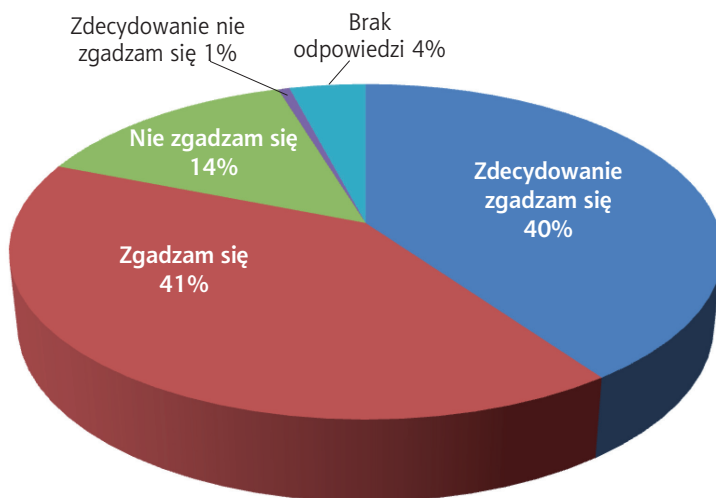
Wykres 10. **Stosunek do stwierdzenia „Przyjęcie przez państwa europejskie uchodźców spowoduje wzrost bezrobocia”**

Pięć kolejnych stwierdzeń dotyczy kwestii kultury i religii. Są to tematy intensywnie eksploatowane w dyskursie publicznym, a ich przekaz można streścić w hasłach: „ekspansja islamu”, „islamski terroryzm”. Pierwsze z tych stwierdzeń dotyczy zwiększenia zagrożenia terroryzmem w związku z napływem uchodźców (wykres 11). Przeważająca większość maturzystów zgadza się tym stwierdzeniem. Sumując odpowiedzi „zdecydowanie zgadzam się” i „zgadzam się”, otrzymujemy 95%.

Wykres 11. Stosunek do stwierdzenia „Przyjmowanie do Europy uchodźców zwiększy zagrożenie terroryzmem”

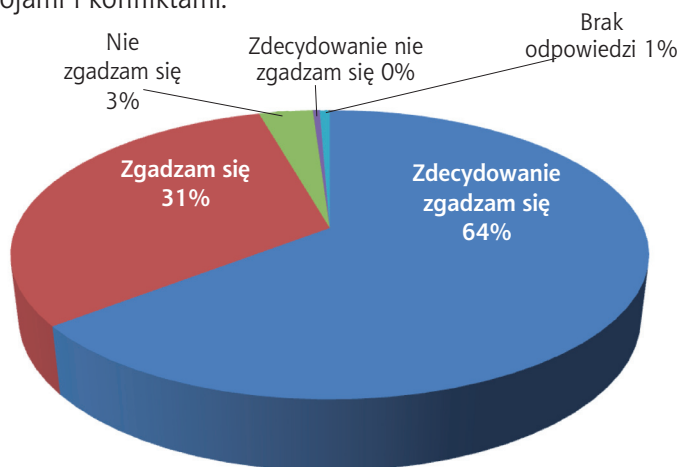
Nieco mniejsze poparcie ma stereotyp wyznawcy islamu jako fundamentalisty religijnego. Ze stwierdzeniem odzwierciedlającym ten stereotyp zgadza się lub zdecydowanie się zgadza 81% respondentów (wykres 12).

Wykres 12. Stosunek do stwierdzenia „Większość przybywających obecnie do Europy uchodźców to islamscy fundamentaliści religijni, którzy będą dążyli do wprowadzenia w Europie islamskiego prawa religijnego”

Pozytywny stosunek do stwierdzenia o spowodowanym napływem uchodźców wzroście konfliktów społecznych na tle religijnym jest podobnie wysoki jak stosunek do stwierdzenia o wzroście zagrożenia terroryzmem. Taki rozkład odpowiedzi dowodzi, że badani maturzyści postrzegają wyznawców islamu jako przyczynę społecznych konfliktów. Rodzi się tu pytanie o możliwe źródła takich przekonań, czy jest to spowodowane brakiem wiedzy, czy może siłą oddziaływania dyskursu publicznego? Ten wątek wymaga dalszego badania. Niewątpliwie poziom obaw i siła stereotypu islamu i jego wyznawców jako zagrożenia są wśród badanych uczniów bardzo silne.

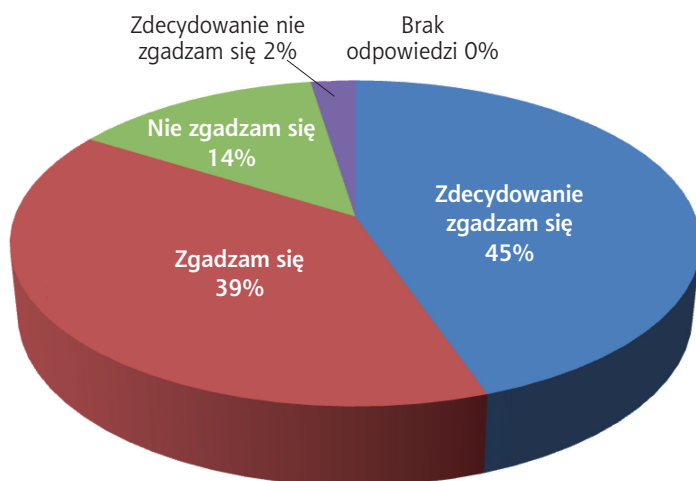
Stosunek do kolejnego stwierdzenia potwierdza wysoki poziom lęku w stosunku do uchodźców, ponieważ w sumie aż 95% maturzystów zgadza się lub zdecydowanie się zgadza, że przyjęcie uchodźców spowoduje wzrost niepokojów społecznych (wykres 13). W kontekście dominującego charakteru przekazów medialnych taki wynik badania nie może dziwić. Zważywszy na fakt, że większość respondentów nie zna osób pochodzących z Bliskiego Wschodu oraz Afryki Północnej, można przypuszczać, że właśnie media są źródłem wiedzy, na podstawie której młodzież buduje swoje przekonania w kwestii uchodźców. Stąd tak jednoznaczne skojarzenie uchodźców z niepokojami i konfliktami.

Wykres 13. Stosunek do stwierdzenia „Przyjęcie przez państwa europejskie uchodźców spowoduje wzrost konfliktów społecznych na tle religijnym”

Kolejne stwierdzenie („Osiedlenie się na stałe uchodźców w państwach europejskich osłabi kulturę poszczególnych narodów europejskich”), do którego stosunek ilustruje wykres 14, jest odzwierciedleniem lęków o własną

tożsamość i zachowanie swojskości przestrzeni kulturowej. Stosunek do niego jest zatem wskaźnikiem poziomu obaw, które rozbudza w respondentach obraz przedstawicieli innych kultur, w tym przypadku – islamu. Poziom obaw jest tu nieco mniejszy niż w poprzednim przypadku, ale nadal bardzo wysoki – 84% maturzystów wskazało odpowiedź „zgadzam się” lub „zdecydowanie zgadzam się”. Stwierdzenie to jest lustrzanym odbiciem stwierdzenia o pozytywnym wpływie uchodźców na polską kulturę, z którym nie zgadza się lub zdecydowanie nie zgadza się 88% respondentów. Oznacza to, że nieco mniej obaw rozbudza wizja innej kultury jako zagrożenia niż wizja innej kultury jako elementu wzbogacającego.

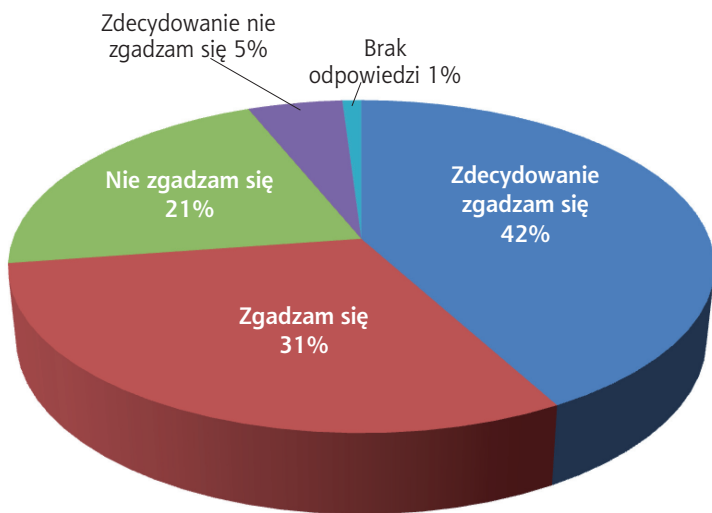
Wykres 14. Stosunek do stwierdzenia „Osiedlenie się na stałe uchodźców w państwach europejskich osłabi kulturę poszczególnych narodów europejskich”

Stwierdzenie, którego wizualizację stanowi wykres 15, jest odzwierciedleniem jednego z najbardziej rozpowszechnionych, chociaż niewypowiedzianych wprost stereotypów na temat islamu. W jego rozpowszechnianiu również mają swój udział różne media używające zwrotu „islamski terroryzm”. Przekonanie o tym, że islam jest źródłem terroryzmu deklaruje 81% („zgadzam się” oraz „zdecydowanie zgadzam się”) badanych maturzystów. Jest to jeden z najwyższych poziomów poparcia dla stereotypów, jaki został zdiagnozowany w niniejszym badaniu, który jednak świadczy o braku jakiegokolwiek wiedzy o islamie wśród większości respondentów i kolejny raz o sile poglądów rozpowszechnianych przez media w postaci dyskursu kojarzącego islam i terroryzm.

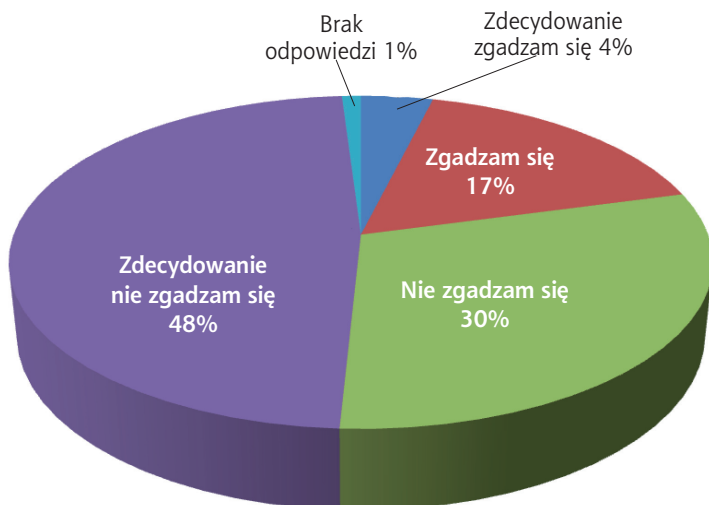

Wykres 15. Stosunek do stwierdzenia „Islam, który wyznaje większość uchodźców, jest źródłem terroryzmu”

Ostatnie dwa stwierdzenia miały za zadanie zbadać poglądy maturzystów dotyczące formy ewentualnego zamieszkania uchodźców w Polsce (wykresy 16 i 17).

Wykres 16. Stosunek do stwierdzenia „Uchodźcy powinni mieszkać w specjalnych ośrodkach z dala od Polaków”

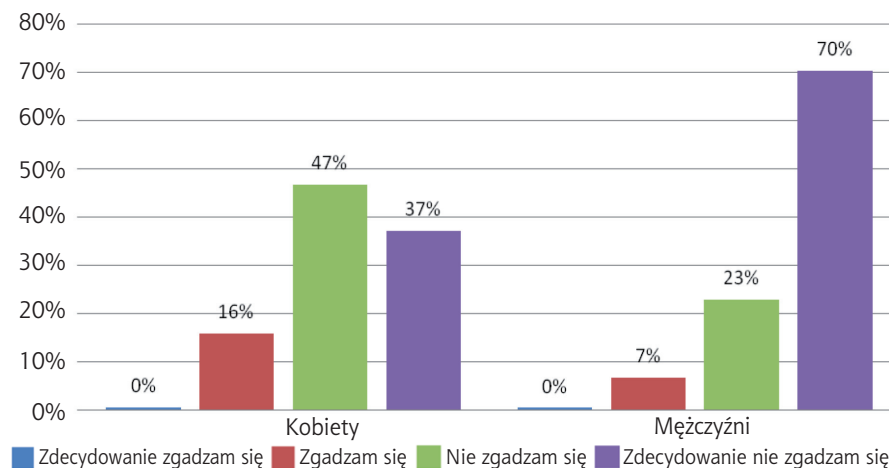
Wykres 17. **Stosunek do stwierdzenia „Uchodźcy powinni mieszkać wśród Polaków, aby łatwiej się integrować”**

Stwierdzenia te odzwierciedlają dwie skrajne postawy: proinegracyjną i antyintegracyjną. Ze stwierdzeniem, że uchodźcy powinni mieszkać w specjalnych ośrodkach z dala od Polaków zgadza się lub zdecydowanie się zgadza 73% respondentów, prezentując tym samym postawę antyintegracyjną. W świetle stosunku uczniów klas maturalnych do drugiego stwierdzenia odnoszącego się do tej kwestii (78% zdecydowanie się nie zgadza lub nie zgadza się, że uchodźcy powinni mieszkać wśród Polaków) można stwierdzić, że dominuje wśród maturzystów powiatu otwockiego jednoznacznie antyintegracyjna postawa.

Podsumowując, należy stwierdzić, że poziom wsparcia dla negatywnych stereotypów na temat uchodźców jest bardzo wysoki wśród maturzystów powiatu otwockiego. W świetle stosunku do stwierdzeń odzwierciedlających negatywne stereotypy można uznać, że 76% respondentów posiada bardzo negatywny obraz uchodźców („zgadzam się” lub „zdecydowanie zgadzam się”). Natomiast kiedy weźmiemy pod uwagę tylko stwierdzenia pozytywne, grupa ta zwiększa się do 85% (odpowiedzi „nie zgadzam się” lub „zdecydowanie nie zgadzam się”).

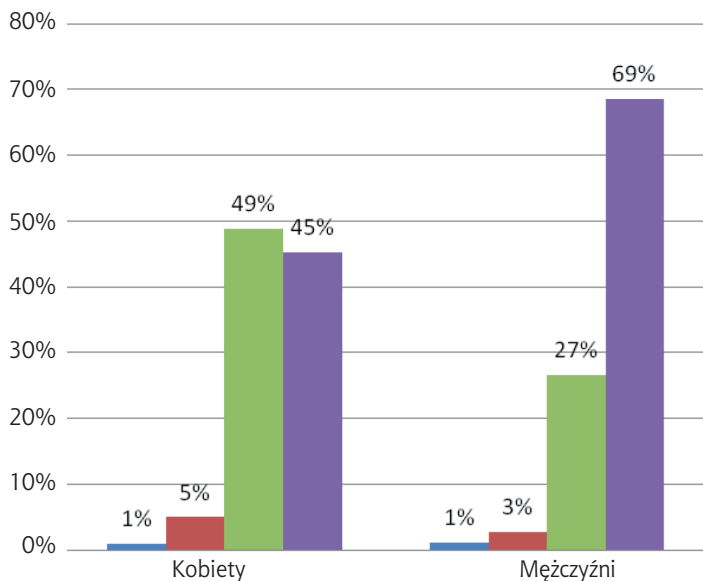
Analiza danych w kategoriach zmiennych niezależnych

Obliczenia współczynnika korelacji wskazują, że żadna z przyjętych zmiennych niezależnych nie ma dużego wpływu na odpowiedzi respondentów. Najwyższy współczynnik korelacji wystąpił między zmienną „płeć” oraz stosunkiem do stwierdzenia „Napływ uchodźców wzbogaci polską kulturę i obyczajowość”. Zmienna „płeć” różnicuje odpowiedzi respondentów szczególnie w przypadku relacji między wskazaniem „nie zgadzam się” oraz „zdecydowanie nie zgadzam się”. Kobiety znacznie częściej niż mężczyźni wybrały odpowiedź „nie zgadzam się”. Oznacza to, że ich przekonania nie są tak silne jak w przypadku mężczyzn. Ponadto odsetek kobiet zgadzających się ze stwierdzeniem jest o 9% wyższy niż odsetek mężczyzn, co dowodzi, że kobiety częściej mają pozytywny stosunek do innych kultur.

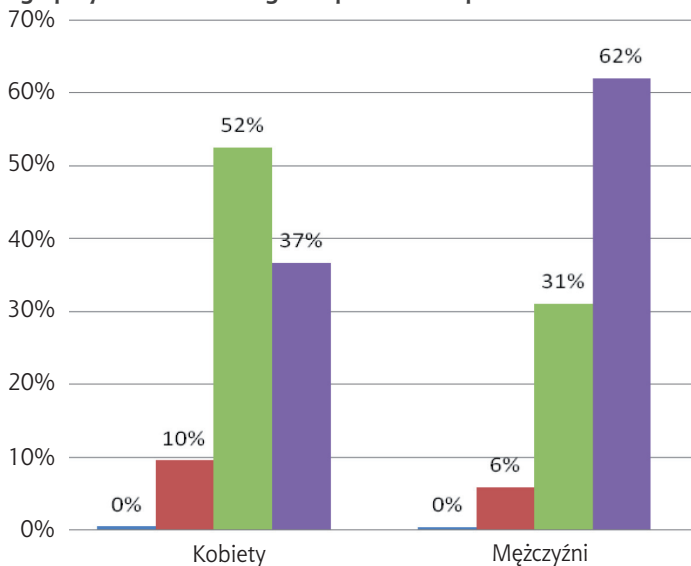
Wykres 18. Stosunek do stwierdzenia „Napływ uchodźców wzbogaci polską kulturę i obyczajowość” w podziale na płeć

Pozostałe przypadki wpływu zmiennej „płeć”, w których współczynnik korelacji miał wartość większą niż 0,1, ilustrują wykresy od 19 do 23. We wszystkich przypadkach powtarza się opisany wyżej wzorec korelacji między zmienną „płeć” oraz stosunkiem do stwierdzenia „Napływ uchodźców wzbogaci polską kulturę i obyczajowość”. Wśród kobiet odsetek wspierających negatywne stereotypy jest mniejszy niż wśród mężczyzn, natomiast większy w przypadku stwierdzeń pozytywnych. Ponadto kobiety wspierające negatywne stereotypy częściej wybierały odpowiedź „zgadzam się”, a mężczyźni odpowiedź „zdecydowanie się zgadzam”.

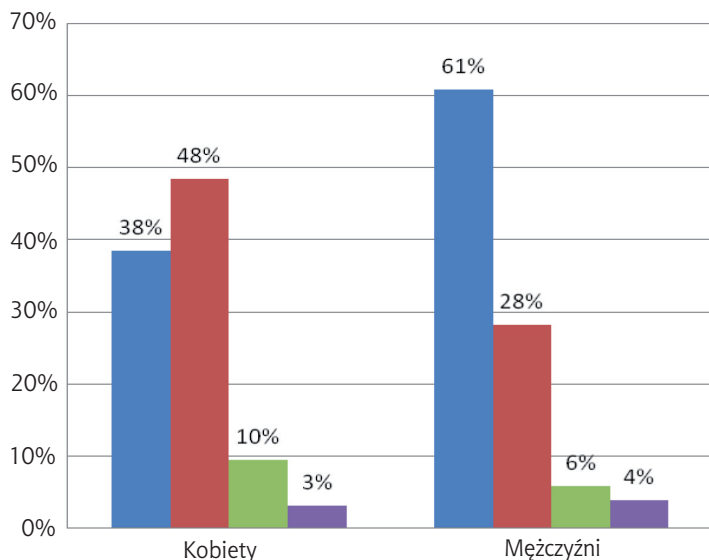
■ Zdecydowanie zgadzam się ■ Zgadzam się ■ Nie zgadzam się ■ Zdecydowanie nie zgadzam się

Wykres 19. Stosunek do stwierdzenia „Napływ uchodźców będzie dobrym rozwiązaniem niskiego przyrostu naturalnego” w podziale na płeć

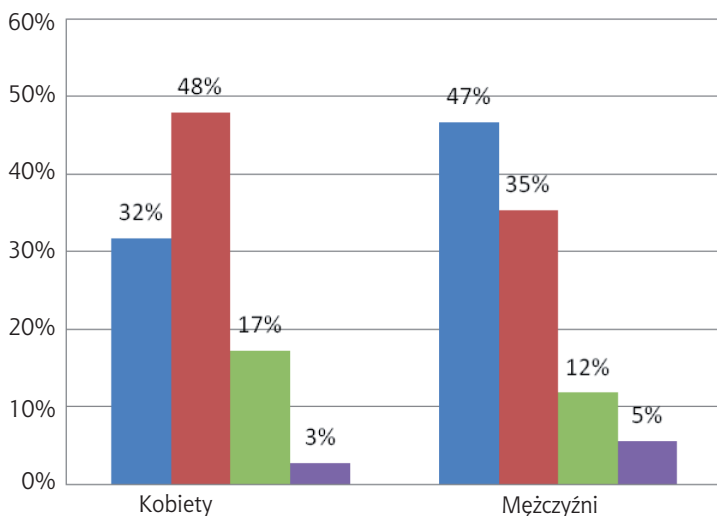
■ Zdecydowanie zgadzam się ■ Zgadzam się ■ Nie zgadzam się ■ Zdecydowanie nie zgadzam się

Wykres 20. Stosunek do stwierdzenia „Napływ uchodźców przyczyni się do rozwoju gospodarczego Polski” w podziale na płeć

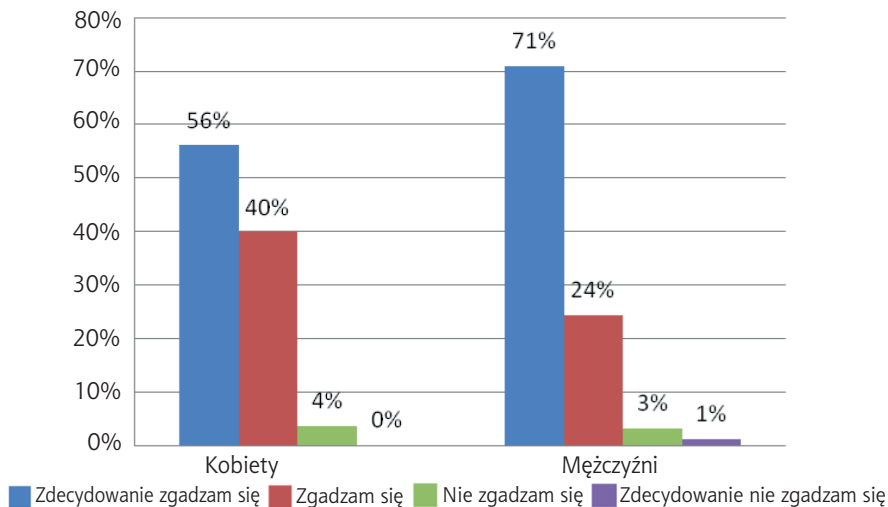
■ Zdecydowanie zgadzam się ■ Zgadzam się ■ Nie zgadzam się ■ Zdecydowanie nie zgadzam się

Wykres 21. Stosunek do stwierdzenia „Większość przybywających obecnie do Europy uchodźców nie chce pracować, tylko woli utrzymywać się ze świadczeń socjalnych” w podziale na płeć

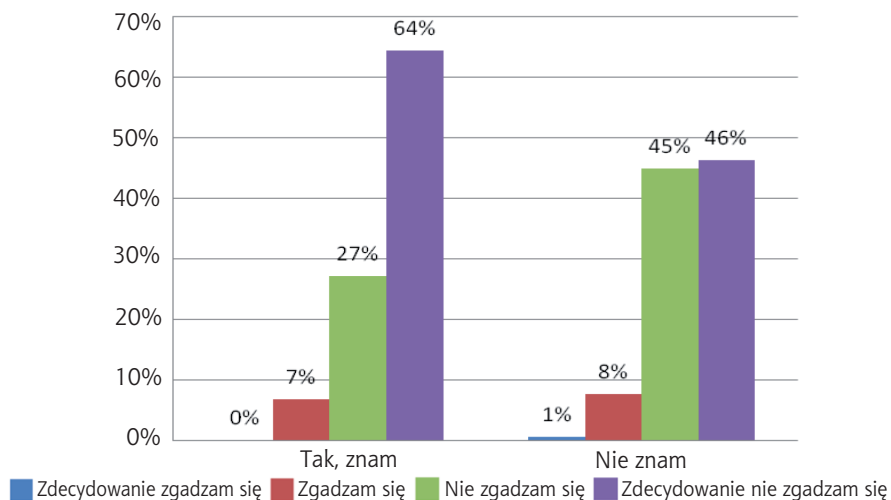
■ Zdecydowanie zgadzam się ■ Zgadzam się ■ Nie zgadzam się ■ Zdecydowanie nie zgadzam się

Wykres 22. Stosunek do stwierdzenia „Większość przybywających obecnie do Europy uchodźców to islamscy fundamentaliści religijni, którzy będą dążyli do wprowadzenia w Europie islamskiego prawa religijnego” w podziale na płeć

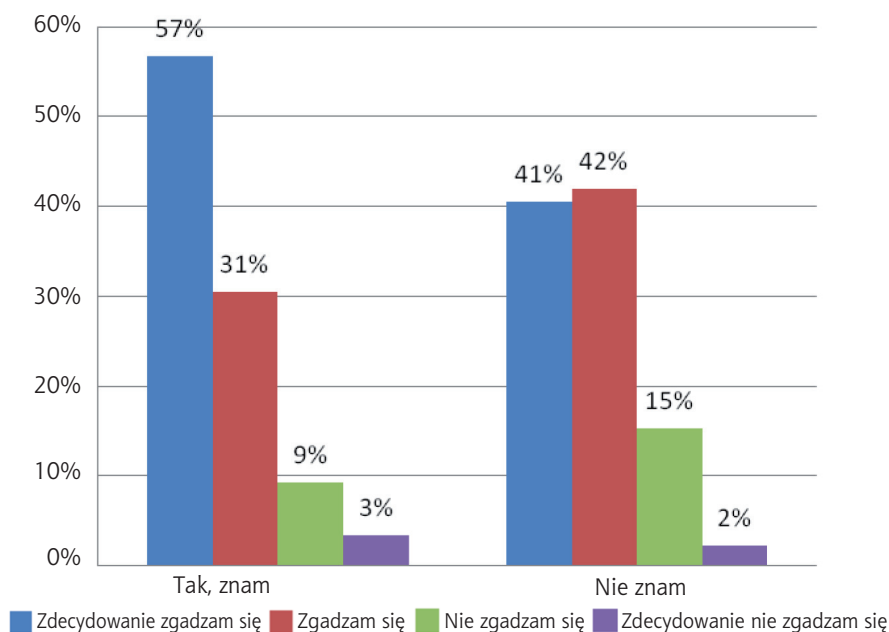
Wykres 23. Stosunek do stwierdzenia „Przyjęcie przez państwa europejskie uchodźców spowoduje wzrost konfliktów społecznych na tle religijnym” w podziale na płeć

Drugą zmienną niezależną, która nieznacznie różnicuje odpowiedzi respondentów, jest znajomość osób pochodzących z krajów Bliskiego Wschodu i Afryki Północnej. Przypadki, w których współczynnik korelacji był większy niż 0,1 ilustrują wykresy od 24 do 26.

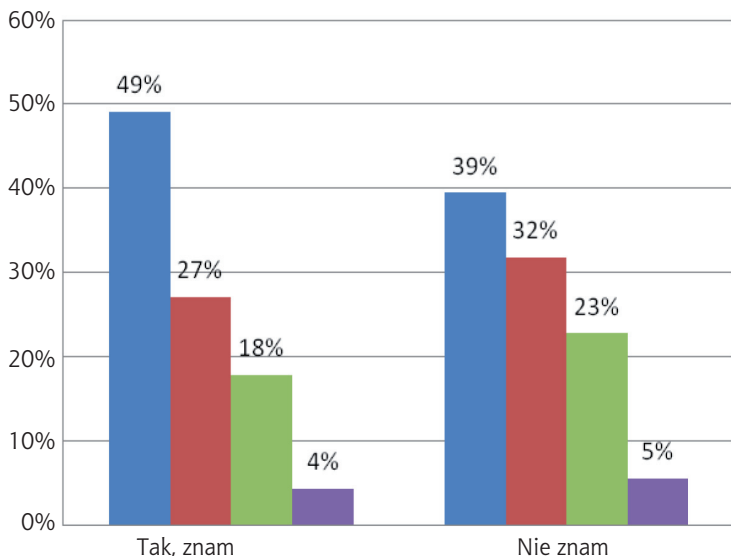
Wykres 24. Stosunek do stwierdzenia „Napływ uchodźców przyczyni się do rozwoju gospodarczego Polski” a znajomość osób pochodzących z Afryki Północnej i Bliskiego Wschodu

W przypadku stwierdzenia „Napływ uchodźców przyczyni się do rozwoju gospodarczego Polski” suma respondentów mających stosunek pozytywny i negatywny jest taka sama zarówno wśród badanych znających osoby pochodzące z Bliskiego Wschodu i Afryki Północnej, jak i nieznających takich osób. Różnica występuje jedynie w sile przekonań. Paradoksalnie, osoby „znające” znacznie częściej wybierały odpowiedź „zdecydowanie nie zgadzam się” (64%) niż osoby „nieznające” (46%). Oznacza to, że spotkanie z przedstawicielami innych kultur utwierdziło w badanych negatywne stereotypowe myślenie lub zapoczątkowało takowe.

Wykres 25. Stosunek do stwierdzenia „Osiedlenie się na stałe uchodźców w państwach europejskich osłabi kulturę poszczególnych narodów europejskich” a znajomość osób pochodzących z Afryki Północnej i Bliskiego Wschodu

Podobnie wyglądają wyniki analizy stosunku do stwierdzenia „Osiedlenie się na stałe uchodźców w państwach europejskich osłabi kulturę poszczególnych narodów europejskich”. Osoby „znające” częściej wybierały odpowiedź „zdecydowanie zgadzam się” (57%) niż osoby „nieznające” (41%). Ponadto w sumie osób prezentujących pozytywny stosunek do tego stwierdzenia było wśród „znających” nieco więcej (88%) niż wśród „nieznających” (83%).

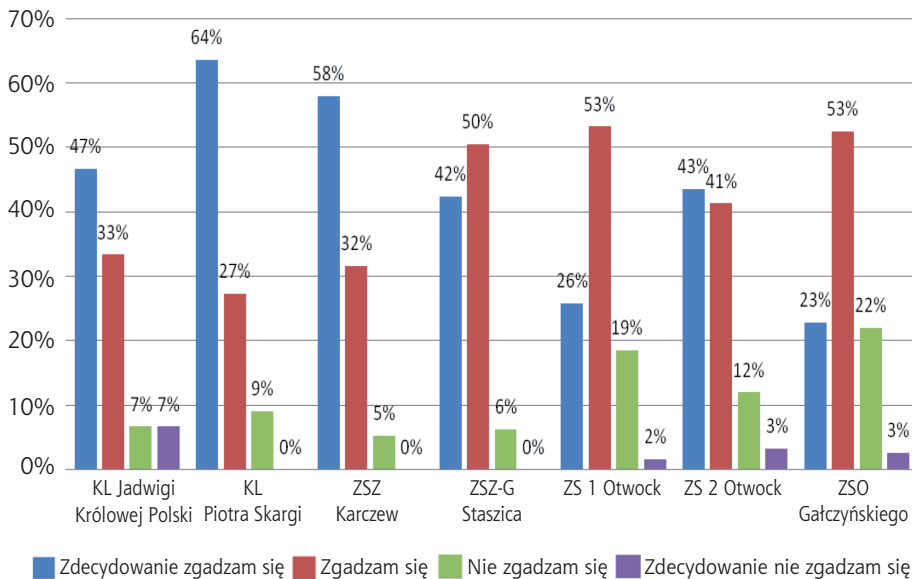

■ Zdecydowanie zgadzam się ■ Zgadzam się ■ Nie zgadzam się ■ Zdecydowanie nie zgadzam się
 Wykres 26. **Stosunek do stwierdzenia „Uchodźcy powinni mieszkać w specjalnych ośrodkach z dala od Polaków” a znajomość osób pochodzących z Afryki Północnej i Bliskiego Wschodu**

Podobny schemat widoczny jest w analizie zależności między znajomością osób pochodzących z Bliskiego Wschodu lub Afryki Północnej a stwierdzeniem na temat charakteru zamieszkiwania uchodźców w Polsce. Osoby „znające” częściej akceptują zamykanie uchodźców w specjalnych ośrodkach („znający” – 76%, „nieznający” – 71%).

Pozostałe zmienne niezależne, czyli status materialny, miejsce zamieszkania oraz preferencje polityczne nie mają znaczącego wpływu na odpowiedzi respondentów. Natomiast z uwagi na różnorodność szkół, do których uczęszczali badani uczniowie, postanowiono przedstawić rozkład odpowiedzi ze względu na tę zmienną.

Szkoły, które wzięły udział w badaniu mają różne profile, co może sugerować, że ich uczniowie będą odpowiadali nieco inaczej. Na podstawie współczynnika korelacji można stwierdzić, że różnice te nie są duże. Najwyższy współczynnik korelacji wystąpił w przypadku stosunku do stwierdzenia: „Przyjęcie przez państwa europejskie uchodźców spowoduje wzrost bezrobocia” i wyniósł blisko 0,2 (wykres 27). W pozostałych przypadkach jego wartość wahała się od 0,05 do 0,13 (wykresy od 28 do 38).

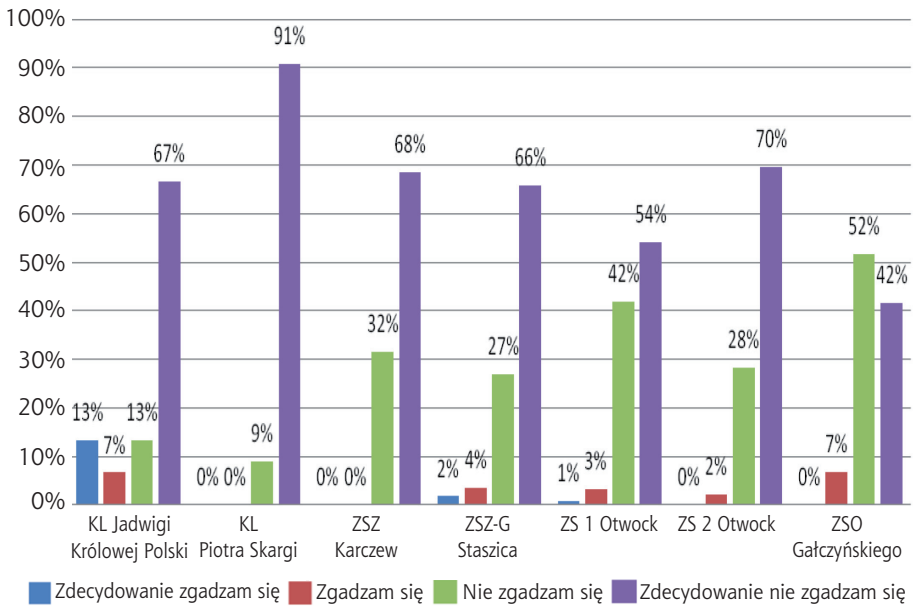

Wykres 27. **Stosunek do stwierdzenia „Przyjęcie przez państwa europejskie uchodźców spowoduje wzrost bezrobocia” w podziale na szkoły**

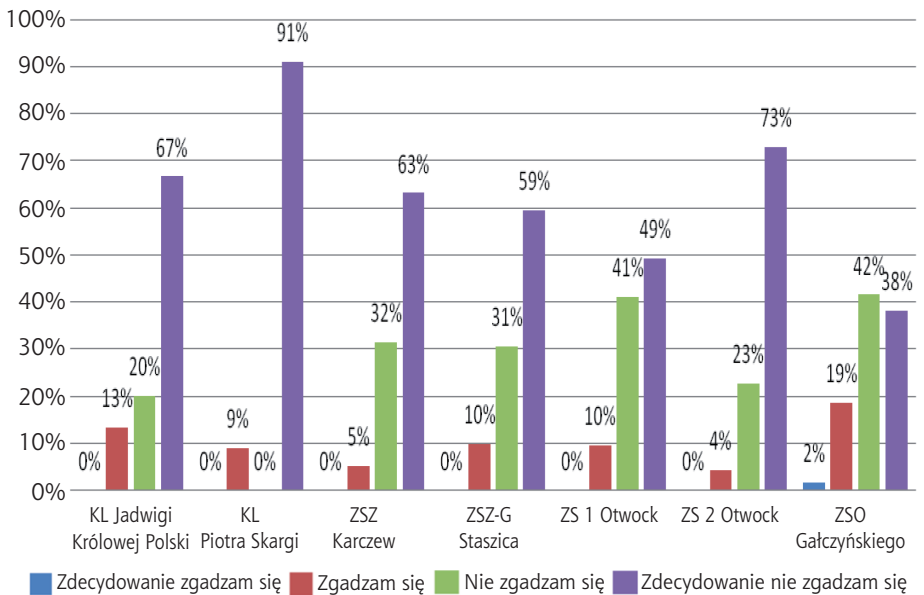
Analiza stosunku do stwierdzenia „Przyjęcie przez państwa europejskie uchodźców spowoduje wzrost bezrobocia” w podziale na szkoły pokazuje, że obawy o wzrost bezrobocia są nieco mniejsze w przypadku dwu szkół: ZS 1 oraz ZSO im. K.I. Gałczyńskiego.

Po zsumowaniu odpowiedzi „zdecydowanie zgadzam się” oraz „zgadzam się” okazało się, że najczęściej obawy o wzrost bezrobocia wykazują maturzyści z Liceum im. Piotra Skargi (91%) oraz Zespołu Szkół Zawodowych z Karczewa (90%), natomiast najrzadziej maturzyści z ZSO im. K.I. Gałczyńskiego (76%).

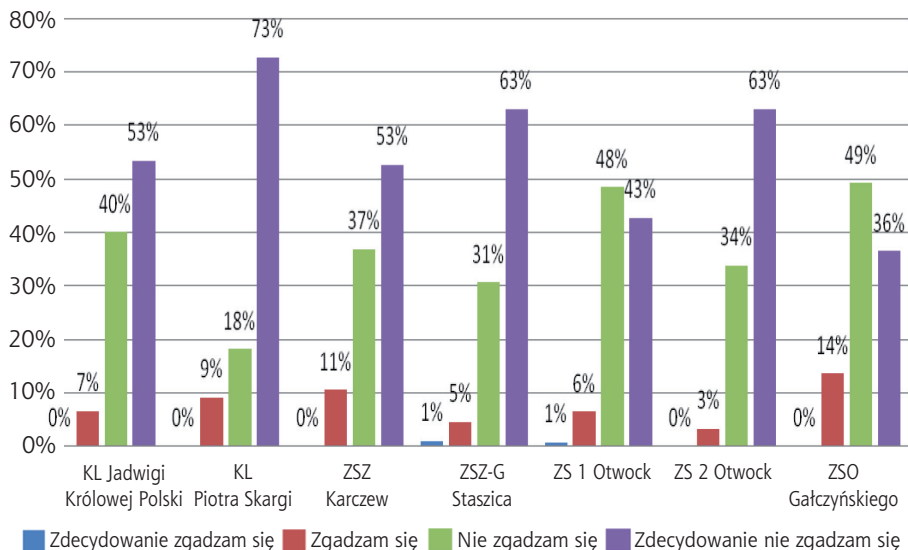
Natomiast silniejsze obawy o wzrost bezrobocia spowodowanego napływem uchodźców są wyraźnie częściej deklarowane wśród maturzystów liceów katolickich oraz Zespołu Szkół Zawodowych z Karczewa. Jednak z uwagi na niewielką liczbę respondentów uczących się w tych szkołach (kilkanaście osób z każdej z nich) nie można formułować na tej podstawie żadnych wniosków wykraczających poza badaną populację.

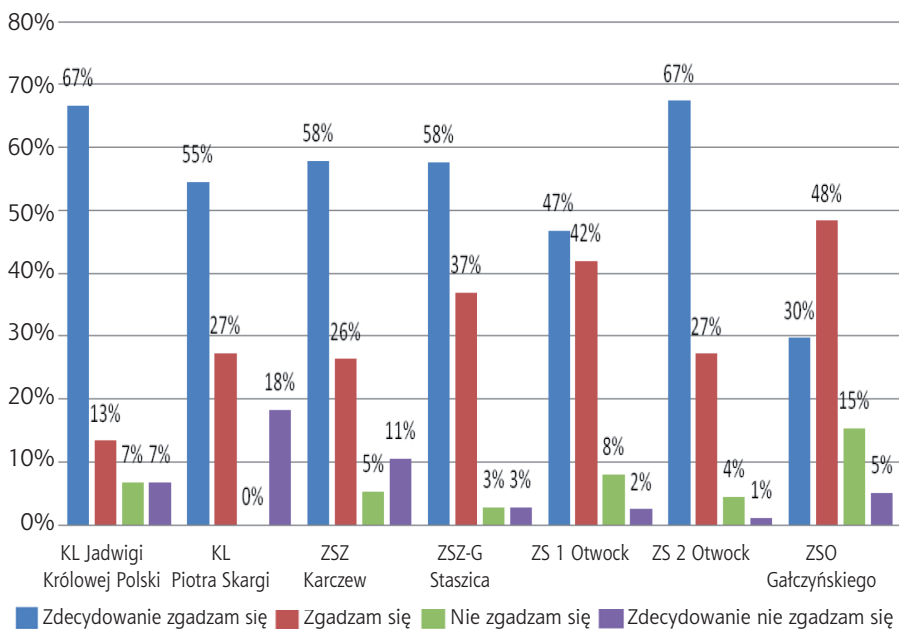
Wykres 28. Stosunek do stwierdzenia „Napływ uchodźców będzie dobrym rozwiązaniem ujemnego przyrostu naturalnego w Polsce” w podziale na szkoły

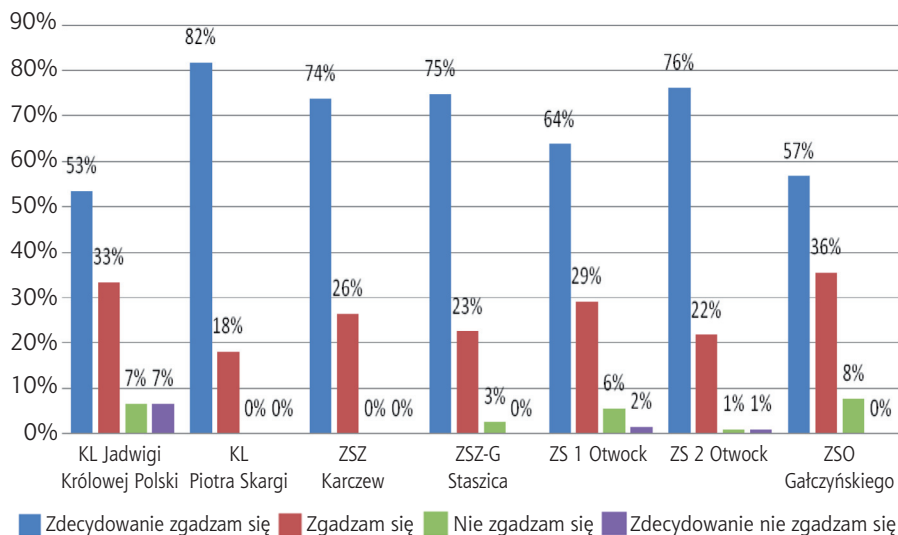
Wykres 29. Stosunek do stwierdzenia „Napływ uchodźców wzbogaci polską kulturę i obyczajowość” w podziale na szkoły

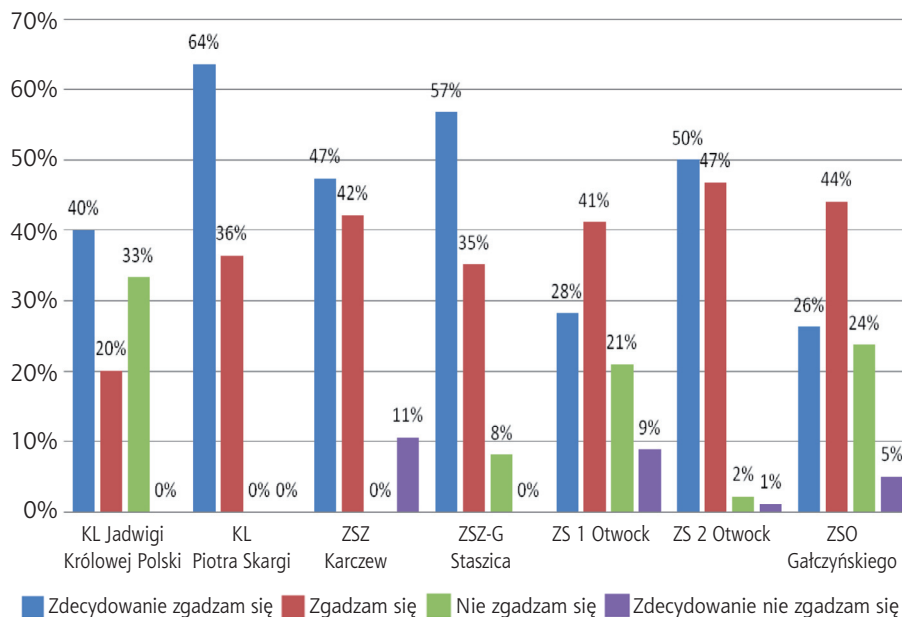
Wykres 30. Stosunek do stwierdzenia „Napływ uchodźców przyczyni się do rozwoju gospodarczego Polski”

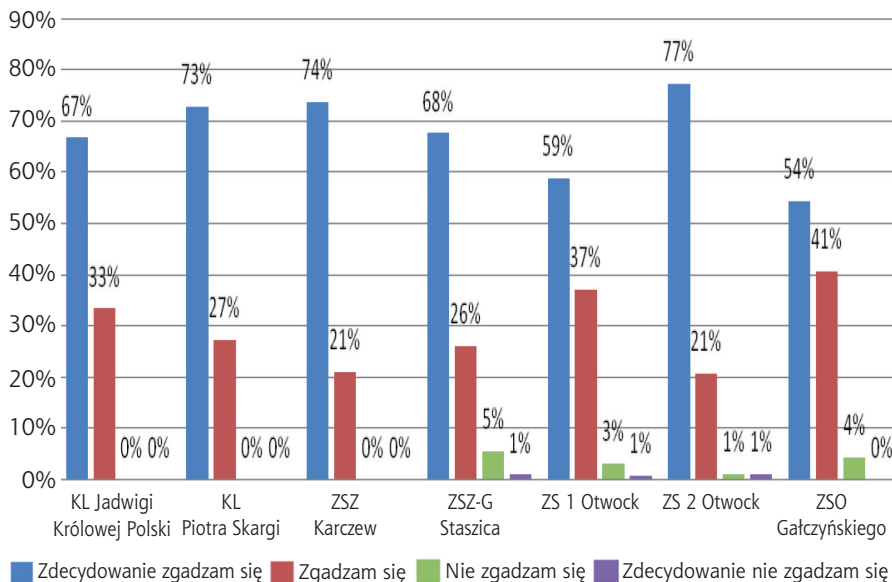
Wykres 31. Stosunek do stwierdzenia „Większość przybywających obecnie do Europy uchodźców nie chce pracować, tylko woli utrzymywać się ze świadczeń socjalnych”

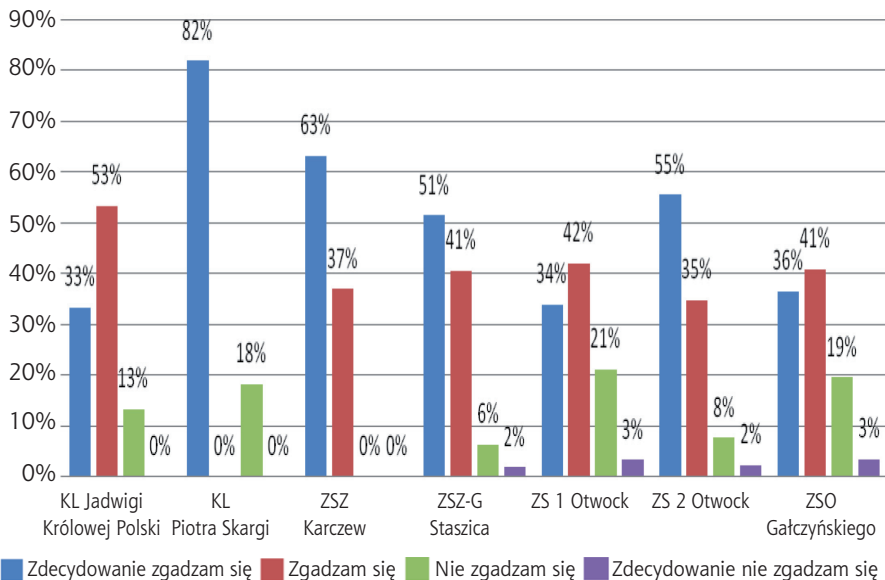
Wykres 32. Stosunek do stwierdzenia „Przyjmowanie do Europy uchodźców zwiększy zagrożenie terroryzmem”

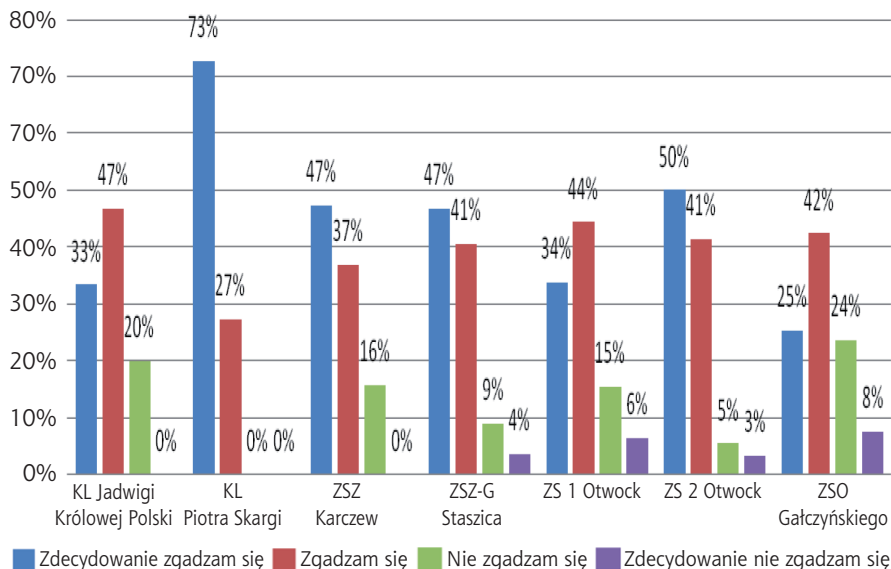
Wykres 33. Stosunek do stwierdzenia „Większość przybywających obecnie do Europy uchodźców to islamscy fundamentaliści religijni, którzy będą dążyli do wprowadzenia w Europie islamskiego prawa religijnego”

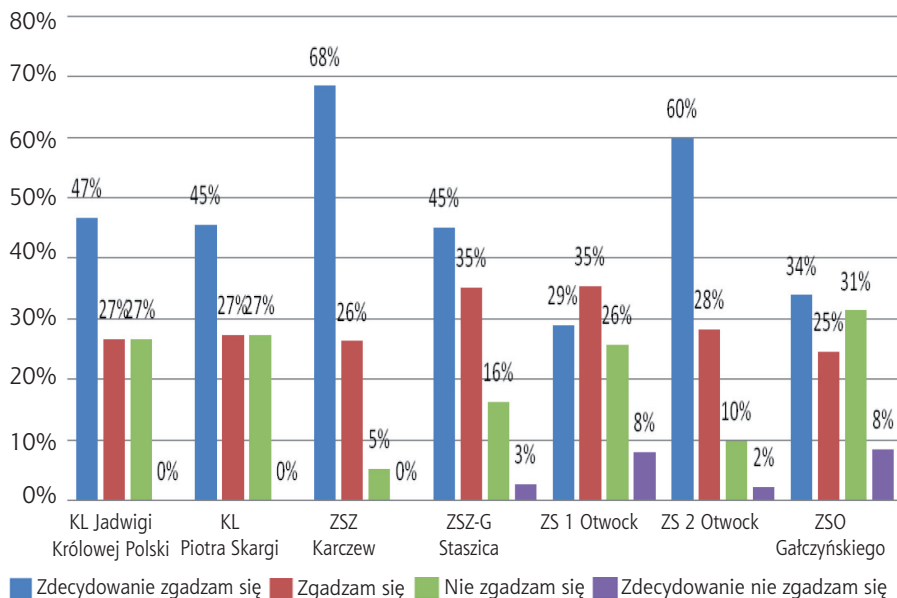
Wykres 34. Stosunek do stwierdzenia „Przyjęcie przez państwa europejskie uchodźców spowoduje wzrost konfliktów społecznych na tle religijnym”

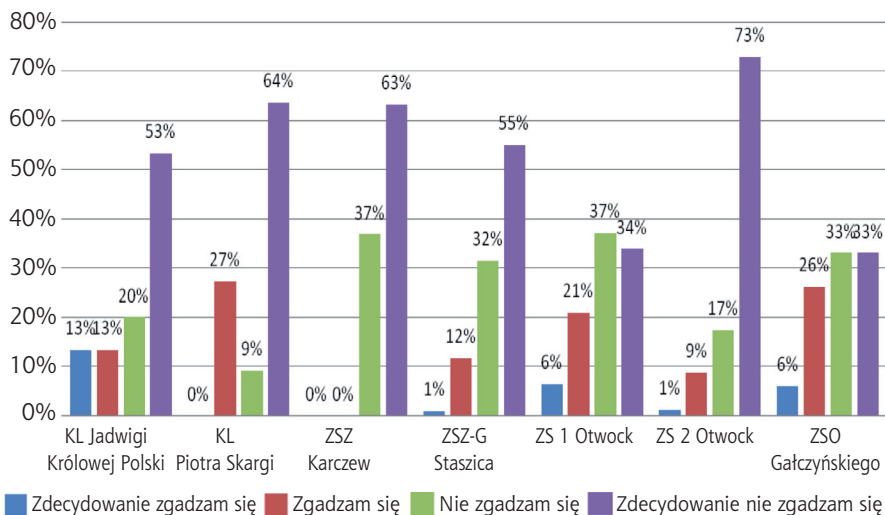
Wykres 35. Stosunek do stwierdzenia „Osiedlenie się na stałe uchodźców w państwach europejskich osłabi kulturę poszczególnych narodów europejskich”

Wykres 36. Stosunek do stwierdzenia „Islam, który wyznaje większość uchodźców, jest źródłem terroryzmu”

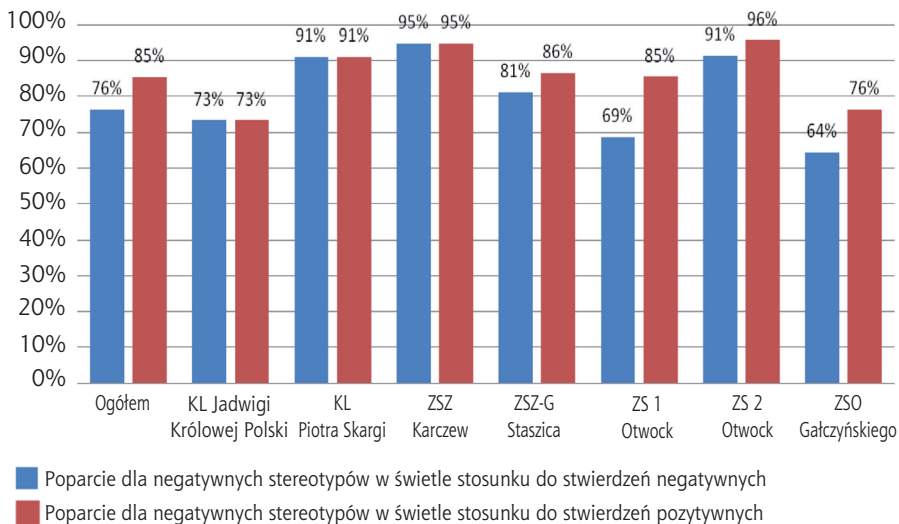

Wykres 37. Stosunek do stwierdzenia „Uchodźcy powinni mieszkać w specjalnych ośrodkach z dala od Polaków”

Wykres 38. Stosunek do stwierdzenia „Uchodźcy powinni mieszkać wśród Polaków, aby łatwiej się integrować”

Podsumowując analizę odpowiedzi respondentów w kategorii „szkoły”, można stwierdzić, że odsetek osób prezentujących negatywne, stereotypowe myślenie na temat uchodźców jest we wszystkich przypadkach wysoki lub bardzo wysoki, w przypadku trzech szkół wynosi ponad 90% (wykres 39).

Wykres 39. Odsetek osób wyrażających poparcie dla negatywnych stereotypów o uchodźcach

Wnioski i rekomendacje

Zaprezentowanie w niniejszym raporcie wyniki badania ukazują badaną populację uczniów klas maturalnych ze szkół powiatu otwockiego jako zdominowaną przez negatywne stereotypowe myślenie na temat uchodźców. Niewielkie zróżnicowanie odpowiedzi ukazane na podstawie analizy dwuzmiennej dowodzi, że tylko w kilku przypadkach cechy takie jak płeć czy znajomość osób pochodzących z krajów Bliskiego Wschodu lub Afryki Północnej mają znaczenie. Natomiast ani status materialny, ani preferencje polityczne i miejsce zamieszkania nie wpływają na poziom aprobaty dla stereotypów oraz poziom obaw związanych uchodźcami. Nieznaczące zróżnicowanie widoczne jest także w przypadku analizy rozkładu odpowiedzi w kategoriach szkół, w których uczą się maturzyści. To może oznaczać, że albo do danej szkoły przychodzą pewne typy osób (mniej lub bardziej skłonne do stereotypowego myślenia), albo w poszczególnych szkołach, w programach lub sposobach nauczania występują treści zmniejszające poziom obaw i internalizacji stereotypów. Ta kwestia wymaga jednak pogłębionych badań.

Tak wysoki poziom aprobaty dla negatywnych stereotypów może rodzić w przyszłości problemy w relacjach z osobami reprezentującymi inne kultury, w szczególności wyznające islam. W związku z tym władze publiczne, w tym oświatowe, powinny podjąć kroki przeciwdziałające zaobserwowanym w niniejszym badaniu zjawiskom. Niewątpliwie jednym z takich działań mogłoby być włączenie wiedzy o kulturze i kulturach do różnych przedmiotów programu nauczania. Szczególną uwagę trzeba zwrócić na wiedzę o islamie, ponieważ intensywność interakcji między przedstawicielami kultury wyrosłej z chrześcijaństwa oraz wyznawcami islamu będzie coraz większa. Wyznawane przez młodych ludzi stereotypy będą poważną przeszkodą we wzajemnych relacjach i mogą być przyczyną konfliktów opartych na nieporozumieniach.

Druga kwestia, która wydaje się ważna w świetle niniejszego badania to kształcenie w uczniach umiejętności krytycznego odbioru treści prezentowanych w mediach. Większość badanych uczniów zgadza się z negatywnymi stereotypami na temat uchodźców, chociaż nie zna osobiście nikogo takiego. Oznacza to, że wiedzę na ich temat czerpie z innych źródeł, zapewne Internetu i tradycyjnych mediów, nie podejmując przy tym próby ich weryfikacji lub nie potrafiąc tego zrobić.

Spis wykresów

Wykres 1. Płeć respondentów	7
Wykres 2. Gminy, w których mieszkają respondenci	7
Wykres 3. Ocena własnego statusu materialnego	8
Wykres 4. Preferencje polityczne	8
Wykres 5. Znajomość osób pochodzących z krajów Bliskiego Wschodu lub Afryki Północnej	9
Wykres 6. Stosunek do stwierdzenia „Napływ uchodźców będzie dobrym rozwiązaniem ujemnego przyrostu naturalnego w Polsce”	9
Wykres 7. Stosunek do stwierdzenia „Napływ uchodźców wzbogaci polską kulturę i obyczajowość”	10
Wykres 8. Stosunek do stwierdzenia „Napływ uchodźców przyczyni się do rozwoju gospodarczego Polski”	11
Wykres 9. Stosunek do stwierdzenia „Większość przybywających obecnie do Europy uchodźców nie chce pracować, tylko woli utrzymywać się ze świadczeń socjalnych”	11
Wykres 10. Stosunek do stwierdzenia „Przyjęcie przez państwa europejskie uchodźców spowoduje wzrost bezrobocia	12
Wykres 11. Stosunek do stwierdzenia „Przyjmowanie do Europy uchodźców zwiększy zagrożenie terroryzmem”	13
Wykres 12. Stosunek do stwierdzenia „Większość przybywających obecnie do Europy uchodźców to islamscy fundamentaliści religijni, którzy będą dążyli do wprowadzenia w Europie islamskiego prawa religijnego”	13
Wykres 13. Stosunek do stwierdzenia „Przyjęcie przez państwa europejskie uchodźców spowoduje wzrost konfliktów społecznych na tle religijnym”	14
Wykres 14. Stosunek do stwierdzenia „Osiedlenie się na stałe uchodźców w państwach europejskich osłabi kulturę poszczególnych narodów europejskich”	15
Wykres 15. Stosunek do stwierdzenia „Islam, który wyznaje większość uchodźców, jest źródłem terroryzmu”	16
Wykres 16. Stosunek do stwierdzenia „Uchodźcy powinni mieszkać w specjalnych ośrodkach z dala od Polaków”	16
Wykres 17. Stosunek do stwierdzenia „Uchodźcy powinni mieszkać wśród Polaków, aby łatwiej się integrować”	17

Wykres 18. Stosunek do stwierdzenia „Napływ uchodźców wzbogaci polską kulturę i obyczajowość” w podziale na płeć	18
Wykres 19. Stosunek do stwierdzenia „Napływ uchodźców będzie dobrym rozwiązaniem niskiego przyrostu naturalnego” w podziale na płeć	19
Wykres 20. Stosunek do stwierdzenia „Napływ uchodźców przyczyni się do rozwoju gospodarczego Polski” w podziale na płeć	19
Wykres 21. Stosunek do stwierdzenia „Większość przybywających obecnie do Europy uchodźców nie chce pracować, tylko woli utrzymywać się ze świadczeń socjalnych” w podziale na płeć	20
Wykres 22. Stosunek do stwierdzenia „Większość przybywających obecnie do Europy uchodźców to islamscy fundamentaliści religijni, którzy będą dążyli do wprowadzenia w Europie islamskiego prawa religijnego” w podziale na płeć	20
Wykres 23. Stosunek do stwierdzenia „Przyjęcie przez państwa europejskie uchodźców spowoduje wzrost konfliktów społecznych na tle religijnym” w podziale na płeć	21
Wykres 24. Stosunek do stwierdzenia „Napływ uchodźców przyczyni się do rozwoju gospodarczego Polski” a znajomość osób pochodzących z Afryki Północnej i Bliskiego Wschodu	21
Wykres 25. Stosunek do stwierdzenia „Osiedlenie się na stałe uchodźców w państwach europejskich osłabi kulturę poszczególnych narodów europejskich” a znajomość osób pochodzących z Afryki Północnej i Bliskiego Wschodu	22
Wykres 26. Stosunek do stwierdzenia „Uchodźcy powinni mieszkać w specjalnych ośrodkach z dala od Polaków” a znajomość osób pochodzących z Afryki Północnej i Bliskiego Wschodu	23
Wykres 27. Stosunek do stwierdzenia „Przyjęcie przez państwa europejskie uchodźców spowoduje wzrost bezrobocia” w podziale na szkoły	24
Wykres 28. Stosunek do stwierdzenia „Napływ uchodźców będzie dobrym rozwiązaniem ujemnego przyrostu naturalnego w Polsce” w podziale na szkoły	25
Wykres 29. Stosunek do stwierdzenia „Napływ uchodźców wzbogaci polską kulturę i obyczajowość” w podziale na szkoły	25
Wykres 30. Stosunek do stwierdzenia „Napływ uchodźców przyczyni się do rozwoju gospodarczego Polski”	26

Wykres 31. Stosunek do stwierdzenia „Większość przybywających obecnie do Europy uchodźców nie chce pracować, tylko woli utrzymywać się ze świadczeń socjalnych”	26
Wykres 32. Stosunek do stwierdzenia „Przyjmowanie do Europy uchodźców zwiększy zagrożenie terroryzmem”	27
Wykres 33 Stosunek do stwierdzenia „Większość przybywających obecnie do Europy uchodźców to islamscy fundamentaliści religijni, którzy będą dążyli do wprowadzenia w Europie islamskiego prawa religijnego”	27
Wykres 34. Stosunek do stwierdzenia „Przyjęcie przez państwa europejskie uchodźców spowoduje wzrost konfliktów społecznych na tle religijnym”	28
Wykres 35. Stosunek do stwierdzenia „Osiedlenie się na stałe uchodźców w państwach europejskich osłabi kulturę poszczególnych narodów europejskich”	28
Wykres 36. Stosunek do stwierdzenia „Islam, który wyznaje większość uchodźców, jest źródłem terroryzmu”	29
Wykres 37. Stosunek do stwierdzenia „Uchodźcy powinni mieszkać w specjalnych ośrodkach z dala od Polaków”	29
Wykres 38. Stosunek do stwierdzenia „Uchodźcy powinni mieszkać wśród Polaków, aby łatwiej się integrować”	30
Wykres 39. Odsetek osób wyrażających poparcie dla negatywnych stereotypów o uchodźcach	30

Załącznik – narzędzie badawcze

KWESTIONARIUSZ ANKIETY

Wyzwania wielokulturowości w kontekście migracji do Europy

Współcześnie wiele się mówi na temat różnych narodowości, wieloetniczności, zróżnicowania kulturowego i wyznaniowego. Napływ ludzi innych kultur do krajów Europy Środkowej jest jak dotąd zjawiskiem występującym w ograniczonym stopniu, ale nasilającym się. Celem badań jest poznanie opinii mieszkańców Mazowsza na temat wielokulturowości, imigrantów i uchodźców. Ankieta jest anonimowa, udzielane odpowiedzi będą opracowywane zbiorowo, bez możliwości pojedynczej identyfikacji osoby. Wyniki badań będą wykorzystane jedynie do celów naukowych, dlatego zależy nam na Państwa szczerych i rzetelnych odpowiedziach. Odpowiedzi należy udzielać, postępując zgodnie z instrukcją podaną przy pytaniach.

Dziękuję za wypełnienie ankiety i poświęcony czas!

Proszę wyrazić swój stosunek do poniższych stwierdzeń, stawiając znak „x” w odpowiednim kwadraciku:

Napływ uchodźców będzie dobrym rozwiązaniem ujemnego przyrostu naturalnego w Polsce.	☐ Zdecydowanie zgadzam się	☐ Zgadzam się	☐ Nie zgadzam się	☐ Zdecydowanie nie zgadzam się
Napływ uchodźców wzbogaci polską kulturę i obyczajowość.	☐ Zdecydowanie zgadzam się	☐ Zgadzam się	☐ Nie zgadzam się	☐ Zdecydowanie nie zgadzam się
Napływ uchodźców przyczyni się do rozwoju gospodarczego Polski.	☐ Zdecydowanie zgadzam się	☐ Zgadzam się	☐ Nie zgadzam się	☐ Zdecydowanie nie zgadzam się
Większość przybywających obecnie do Europy uchodźców nie chce pracować, tylko woli utrzymywać się ze świadczeń socjalnych.	☐ Zdecydowanie zgadzam się	☐ Zgadzam się	☐ Nie zgadzam się	☐ Zdecydowanie nie zgadzam się
Przyjmowanie do Europy uchodźców zwiększy zagrożenie terroryzmem.	☐ Zdecydowanie zgadzam się	☐ Zgadzam się	☐ Nie zgadzam się	☐ Zdecydowanie nie zgadzam się

Większość przybywających obecnie do Europy uchodźców to islamscy fundamentaliści religijni, którzy będą dążyli do wprowadzenia w Europie islamskiego prawa religijnego.	☐ Zdecydowanie zgadzam się	☐ Zgadzam się	☐ Nie zgadzam się	☐ Zdecydowanie nie zgadzam się
Przyjęcie przez państwa europejskie uchodźców spowoduje wzrost bezrobocia.	☐ Zdecydowanie zgadzam się	☐ Zgadzam się	☐ Nie zgadzam się	☐ Zdecydowanie nie zgadzam się
Przyjęcie przez państwa europejskie uchodźców spowoduje wzrost konfliktów społecznych na tle religijnym.	☐ Zdecydowanie zgadzam się	☐ Zgadzam się	☐ Nie zgadzam się	☐ Zdecydowanie nie zgadzam się
Osiedlenie się na stałe uchodźców w państwach europejskich osłabi kulturę poszczególnych narodów europejskich.	☐ Zdecydowanie zgadzam się	☐ Zgadzam się	☐ Nie zgadzam się	☐ Zdecydowanie nie zgadzam się
Islam, który wyznaje większość uchodźców, jest źródłem terroryzmu.	☐ Zdecydowanie zgadzam się	☐ Zgadzam się	☐ Nie zgadzam się	☐ Zdecydowanie nie zgadzam się
Uchodźcy powinni mieszkać w specjalnych ośrodkach z dala od Polaków.	☐ Zdecydowanie zgadzam się	☐ Zgadzam się	☐ Nie zgadzam się	☐ Zdecydowanie nie zgadzam się
Uchodźcy powinni mieszkać wśród Polaków, aby łatwiej się integrować.	☐ Zdecydowanie zgadzam się	☐ Zgadzam się	☐ Nie zgadzam się	☐ Zdecydowanie nie zgadzam się

Proszę podać kilka informacji o sobie:

1. Czy zna Pani/Pan osobiście osoby pochodzące z krajów Bliskiego Wschodu lub Afryki Północnej?

- Tak, z Bliskiego Wschodu Tak, z Afryki Północnej Nie, nie znam żadnych

2. Płeć.

- Kobieta Mężczyzna

3. Proszę podać gminę, w której Pani/Pan mieszka.

- Otwock Kołbiel
 Osieck Sobienie-Jeziory
 Celestynów Józefów
 Karczew Wiązowna
 Inna, jaka?

4. Jak ocenia Pan/Pani własne warunki materialne?

- Bardzo dobrze
 Dobrze
 Ani dobrze, ani źle
 Źle
 Bardzo źle

5. Proszę wskazać partię polityczną, którą Pani/Pan popiera.

- Prawo i Sprawiedliwość
 Platforma Obywatelska
 Nowoczesna
 Kukiz 15
 Zjednoczona Lewica
 Polskie Stronnictwo Ludowe
 Korwin
 Partia Razem
 Inne
 Nie popieram żadnej partii

